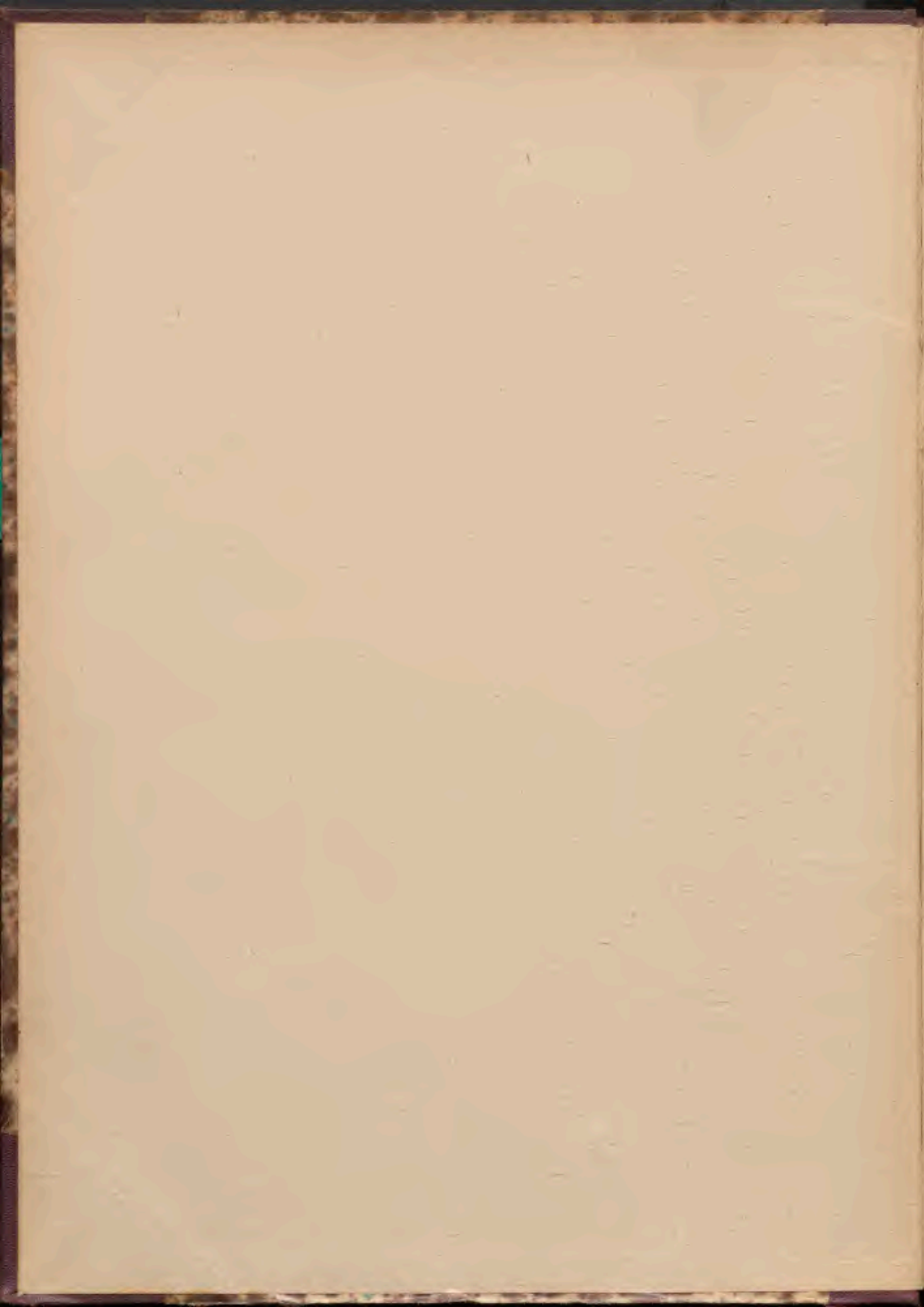
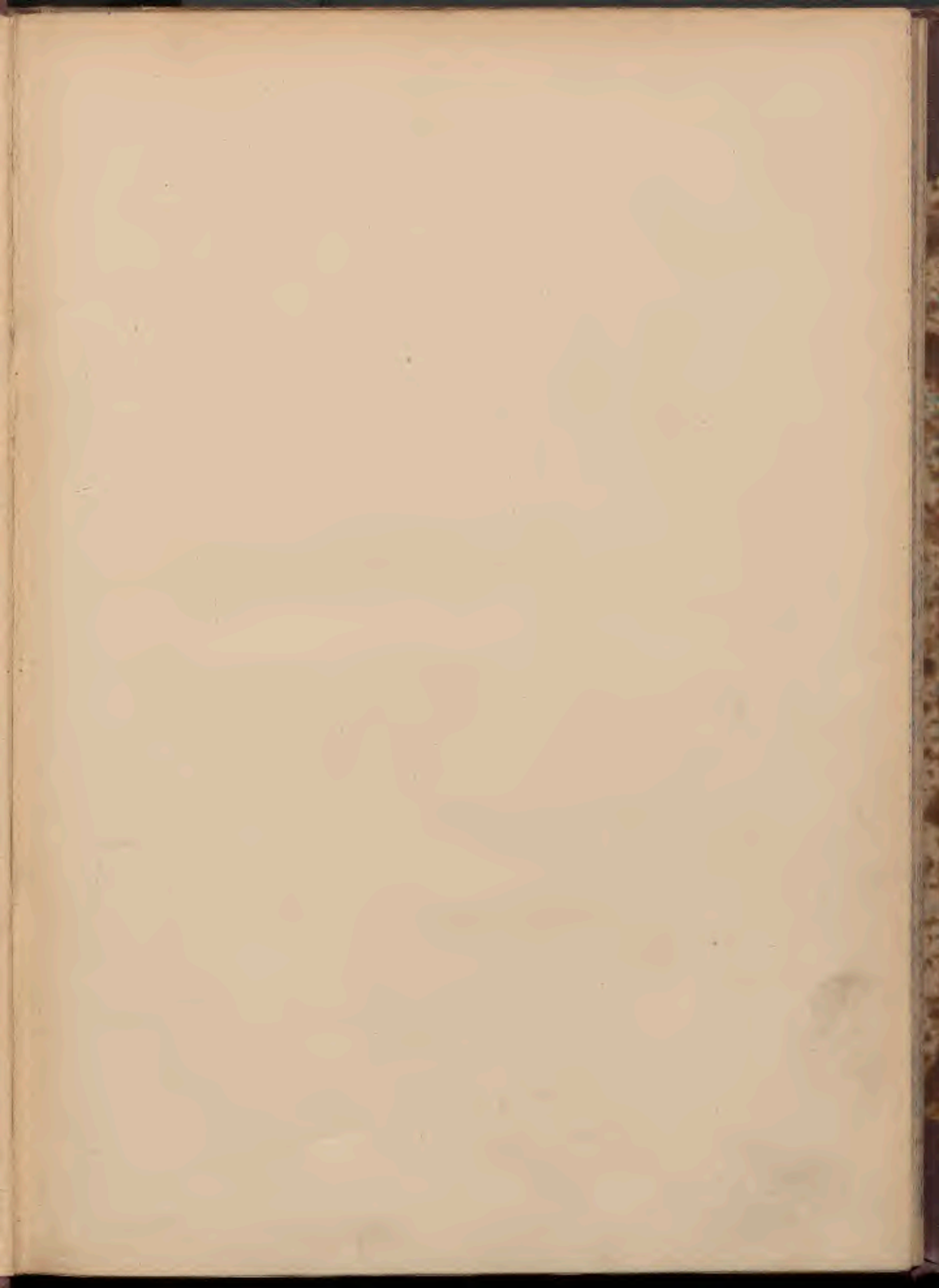
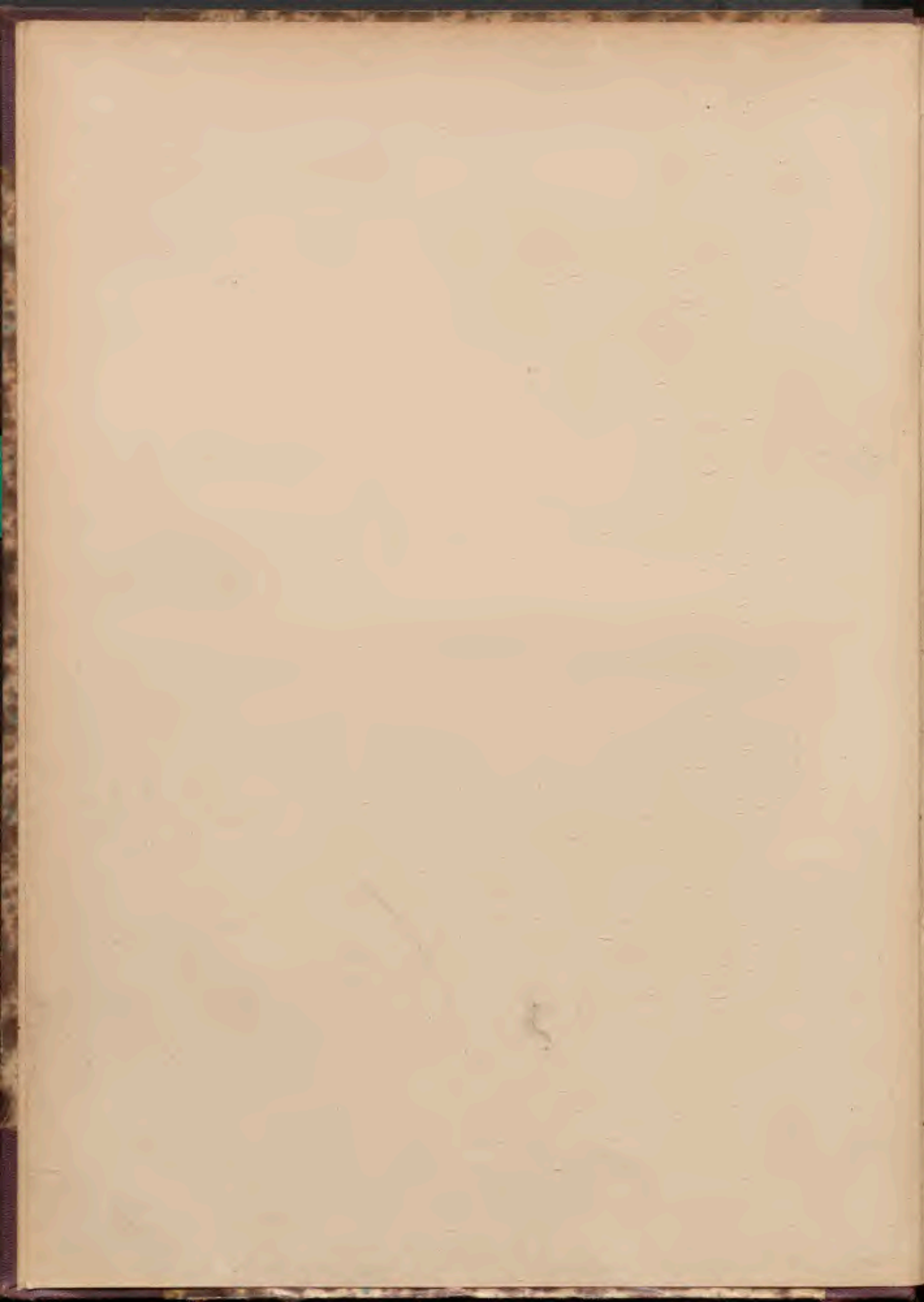

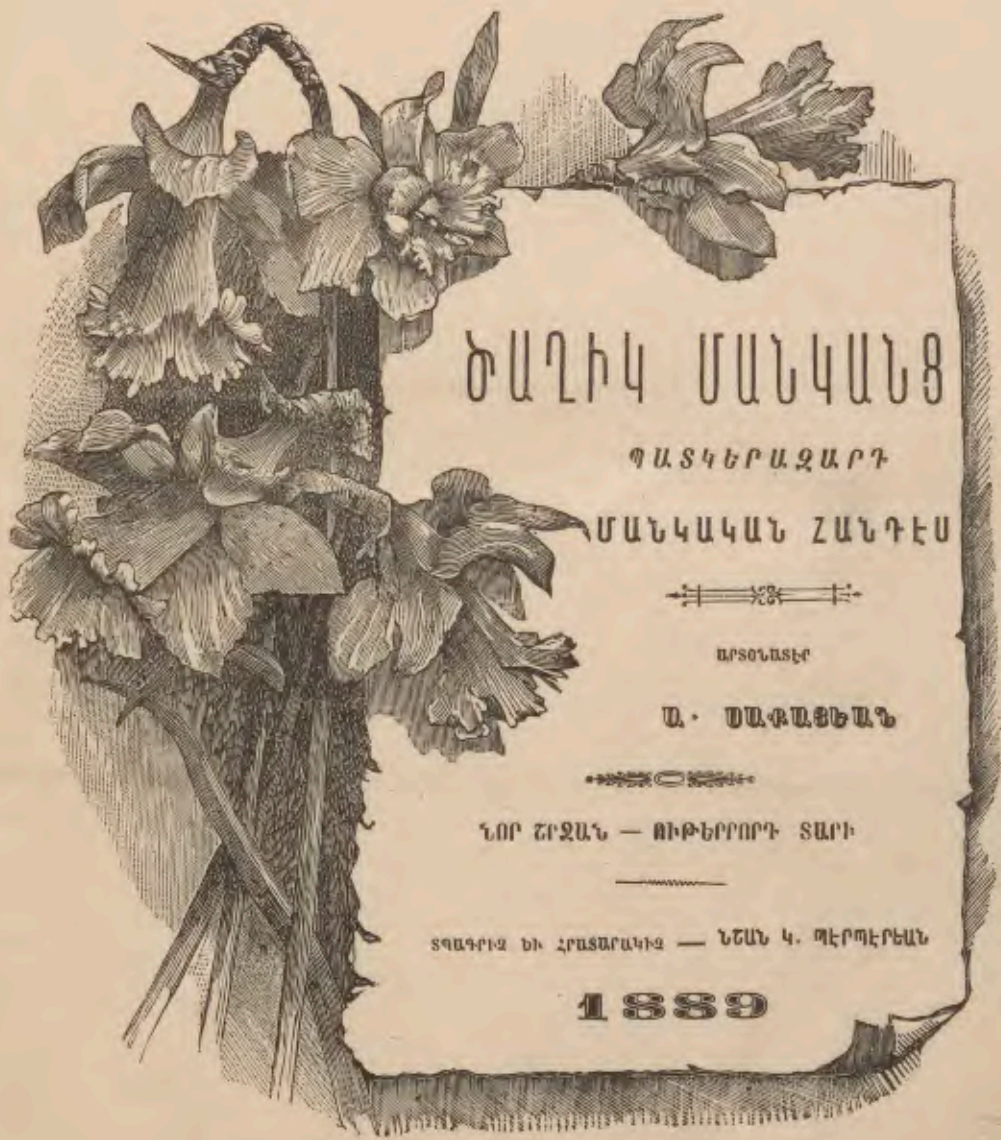
902

L. IV. 5

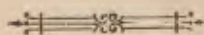

ԾԱՂԻԿ ՄԱՆԿԱՆՑ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

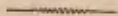

ԱՐՏՈՆԱՏԻՐ

Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

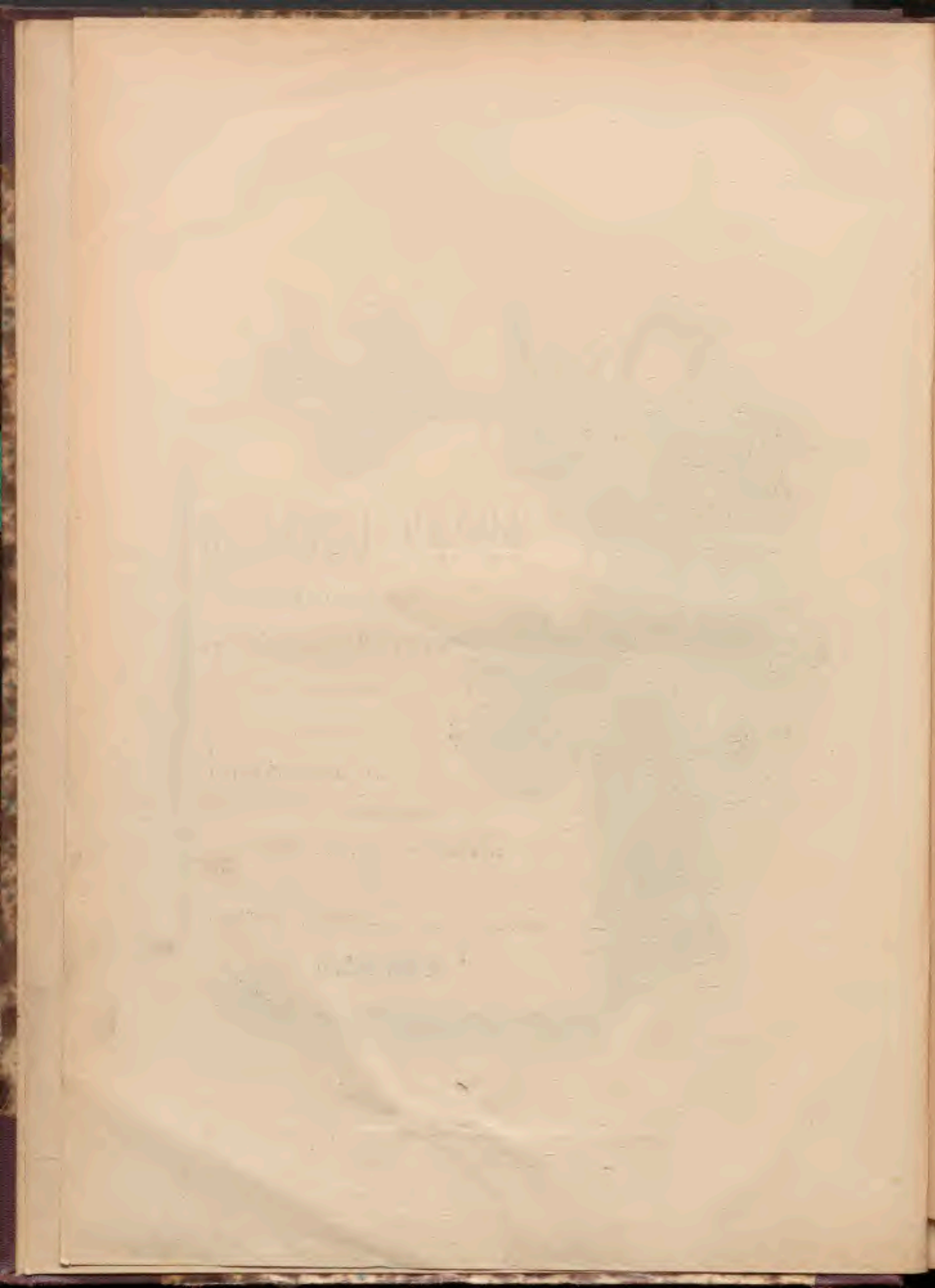

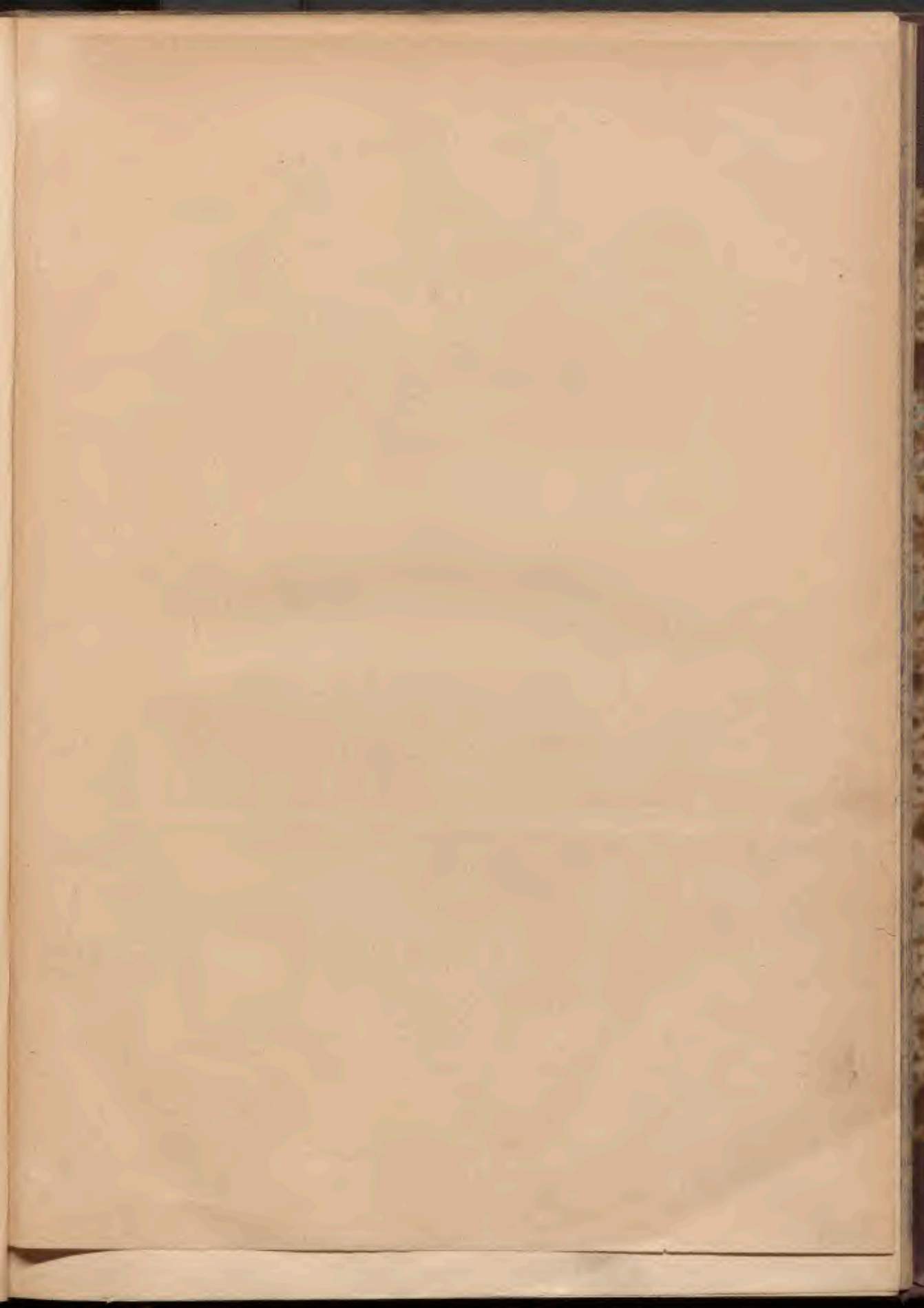
ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ — ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՏԳԱԳՐԻՉ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ — ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

1889

ՎԵՂ. ՎԻԼՀԵԼՄ Բ.

ԿԱՅՍՐ ԳԵՐՄԱՆՅՈՅ

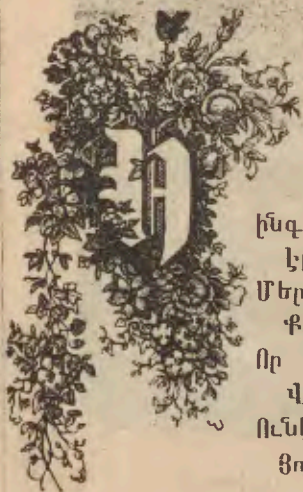
Մ Ա Ն Կ Ա Ն Յ

ԹԻՒ 1

1889

ՆՈՅՆՄԱՐ 1

Վ Ա Ր Դ Ա Ն Ո Յ Շ

ինգ տարեկան
էր հովիւ
Մեր սիրական
Քոյր ազնիւ,
Որ անուանէր
Վարդանայշ
Ունէր ձեռներ
Յոյժ քնքոյշ:

Կը սիրէր յոյժ
Նա երգէր,
Եւ չունէր ժոյժ
Երբ երգէր

Սիրանուագ
Մի տխրակ՝
Երկնադաշնակ
Մ'եղանակ:

Առտու կանուխ
Ժամկոչին
Երբ «Թախն ու բուխ»
Ականջին
Իւր կը համներ
Նա փութով
Լեզուովն երգէր
Իւր փութով:

Ձեռքը կուրծքին
«Զհայր մեր»
Երբ սրտագին
Յեղոյեղէր:

Փռւթայր իսկոյն
 Ի պարտէզ,
 Ծաղիկներոյն
 Ի հանդէս :

Նարդոս , քրքում
 Մանուշակ՝

Ամէն օր խում
 Անուշակ
 Ջեռքէն անոր
 Առնուին
 Ամպեր երբոր
 չը լային :

Ծաղկանց երի
Նա՛նստած՝
Սոխակների
Ունկնդրած՝
Էր զի յաճախ
Ուռաքէր
Երգէր ուրախ
Դէպ 'ի վեր :

Սակայն ընդ վաղ
Իւր գարուն՝
Ի ծոց , աւաղ ,
Յաւերուն
Թառամեցաւ
Թողով նոր
Կսկիծ եւ ցաւ
Իւր ճէգ մօր :

Գնաց հարկաւ
Իբրու զկաքաւ
Խայտալու ,
Որպէս սոխակ
Երգելու
Աւելու
Եւ զինչ մեխակ
Բուրելու :

Յ. Բ. ԳԱՅԱՆՆ

Սեպ. 1886

ԳԻՒՂԱԿԻՆ ԿՈՇԿԱԿԱՐԸ

Շարունակութիւն հախորդ թիւէն

— Դիւղին բնակիչներէն ոմանք կը
կարծէին թէ , հայր Կրօնէ չէր գիտեր
թէ գինովութիւնը դարչելի մոլութիւն
մ'է . և սակայն գիտէր . և դարձեալ կը
խմէր : Շատ անգամ կը տեսնուէր որ
գինովութեան աղէտալի հետեւանաց վը-
րայ կը խօսէր , և սակայն կը խմէր . . .

— Բայց ինչո՞ւ կը խմես ուրեմն . . .
Կ'ըսէին իրեն :

— Է՛հ . . . վարժութիւն եմ ըրած . . .
կը պատասխանէր Կրօնէ :

Հազիւ քառորդ մ'անցած էր , և ահա
երկուքին , Կրօնէ և Րէմիֆա ընկերը , մի
քանի կանթեղներով լուսաւորուած գի-
նետան մը դրան առջեւն հասան : Դրան
վրայ դրուած տախտակի մը վրայ կը
կարդացուէր լամբարի մը լայսով Ոսկի
Աստղ :

Ներսը տանեւհինգի չափ մարդեր
նստած կը խօսակցէին խմելով . ամէն
ճակատներ կարմրեցած էին գինւոյն ազ-
դեցութեամբ . ամէն աչք գրեթէ մարած
էին , և կը ջանային փայլիլ վերստին :
Երբ կը խնդային , բերաններէն դուրս
գինւոյ շոգի մը կ'ելնէր : Գինեփան աղ-
մուկը երբեմն կ'աւելցնէին իրարու կե-
նաց պարպուող բաժակաց շառաչիւնք :

Հայր Կրօնէ ընկերոջն հետ երբ ներս
մտան , իրարու երես նայելով խնդացին .
կօշկակարը ըսաւ .

— Մեզմէ առաջ ասոնք ճակատներն
կարմրեցե՛ր են :

— Վա՛յ հայր Կրօնէ բա՛րե
ըսաւ ձայն մը :

— Հրամմէ՛ հոս տղա՛յ շիշ մը օղի
բե՛ր պօռաց ուրիշ մը

— Շիշ մը գինի՛ մանչ գոչեց
երրորդ մը :

Եւ ամենքն ալ զանազան հրաւերնե-
րով կօշկակարն ու ընկերն իրենց քով
կը կոչէին , զայն ուրախ գտնելով :

Կրօնէ Րէմիֆայի հետ կարմիր քի-
թով ու երեսով մարդու մը քով գնաց
նստաւ ի մեծ ուրախութիւն նորա : Ա-
սիկա գինետան երկրպագուներէն մին
էր : Ամէն երեկոյ սովորութիւն ունէր ,
այս դարչելի մոլութիւնը ձեռք առնե-
լու . երբ տուն կ'երթար , կ'ինն ու զա-
ւակը արդէն քնացած կ'ըլլային Այս
մարդը ճերմակ մազեր և կապոյտ աչ-
քեր ունէր . գոյնը կարմիր էր գրեթէ
և աւելի կարմրեցած էր գինիէն : Զինքը
տեսնողին ծիծաղը շարժող ապուշ մ'էր :

Այս մարդն էր որ չիլ մը գինի հրամայած էր . ապահով ըլլալով որ , իր վաղեմի ծեր կօշկակարը քովը պիտի գար :

Տղան գինին բերաւ :

Եւ ահա հայր Կրօնէ , Ռէմիֆա և միւսըն սկսան կարմիր թաթակները պարպել..... : Երեքն ալ մաղթանքներ ընելով գինիին շատնալուն , կը պարպէին գաւաթները :

Հինգ վայրկեան անցած էր , և ահա Ռէմիֆա հրամայեց չիլ մը գինի եւս բերել : Առջի չիլը հատած էր :

— Ասոր ստակը ե՛ս պիտի տամ , ըսաւ :

Տղան գինին բերաւ , և գաւաթները լեցուելով պարպուեցան : Հայր Կրօնէ կ'սկսէր կարմրիլ : Եւ սակայն , խօսեցան չորս օր առաջ մեռնող գիւղին մէկ քահանային վրայ սակայն Ռէմիֆա պօռաց :

— Մի՞թէ հոս քահանայի վրայ խօսելու կուգան :

— Իրաւունք ունիս , ըսաւ հայր Կրօնէ :

— Ծիւղգ խօսեցար , աւելցուց միւսը , գաւաթ մը պարպելով :

Շիւղին գինին կը հատնէր . և գրեթէ ա'լ հատած էր..... : Ռէմիֆա որ գինովցած էր գրեթէ միւսներուն նման , նորէն հրամայեց չիլ մը գինի բերել , Գինին բերուեցաւ , և տղան , որ կը ճանչէր այս երեք անձերը , զարմացաւ տեսնելով որ այն գիւղերն այնչափ ժամանակի մէջ , այսինքն մէկ քառորդի մէջ երեք մեծ չիլ գինի խմած էին :

Ա'լ գինովցած էին . իրարու խօսքերը չէին կրնար հասկնալ : Երեք գինովները , երեք ապուշներ , երեք անասուններ էին գրեթէ :

Գինետան միւս յաճախորդները կըսկըսէին մեկնիլ այլ ևս , եթէ ոչ երեք ընկերաց չափ , այլ սակայն դարձեալ

բաւական գինով :

Ժամը երկուք կը հնչէր , և դեռ Կրօնէ , Ռէմիֆա և միւս գինովն գինետան մանչուն կը հրամայեն գինի բերել :

Երբ մարդ չափազանց կը գինովնայ , ա'լ անասուն մ'է նա . կը խնդայ երբոր փայտի հարուած մ'իջեցունես անոր : Կարծես անգգայ է . ա'լ անկէց աւելի ծիծաղելի բան չկայ :

Սակայն այս անգամ կապոյտ աչերով մարդը և Ռէմիֆա չլամեցին , և ծիծաղելով միայն Կրօնէի պարպել տուին գաւաթները : Երեքն ալ արբեալ էին..... բայց այս անգամ կօշկակարը զանոնք գերազանցեց : Եթէ նոյն միջոցին մարդ մը ներս մտնէր , չէր ճանչնար զինքը . աչաց ճերմակները երեսին գոյն ունէին , այսինքն անոնց չափ կարմրցած էին :

Երբ ժամը երկուք ու կէս զարկաւ , Ռէմիֆա որոշեց մեկնիլ , հոն ձգելով երկու ընկերները : Սպասող ճայնով մը գինետան տղան կանչեց , վճարեց ստակը , և գայթ ի գայթ մեկնելու ժամանակը ըսաւ հայր Կրօնէի թէ՛ կը մեկնէր ինքն , Եւ մեկնեցաւ : Հայր Կրօնէ գրեթէ չիմացաւ ընկերոջն ըսածն անիմանալի հայհոյութիւններ միմուռով :

Միւս ընկերը , — գրեթէ նոյն վիճակին մէջ , — կը ջանար արթնցնել կօշկակարը , կը ջանար զայն տեղէն հանել , այլ ի զուր , — թէպէտ ինքն ևս չէր կրնար ոտքի վրայ կենալ :

Գինետան հինգ մարդիկը մեկնեցան , և գինետունը լուռ մնաց այս լուռութիւնը կ'ընդմիջէին ժամացուցին կանոնաւոր թիւք-թաքը և Կրօնէի անիմանալի միմունջներն որ երգ ըսուելէ հետո էին :

Գինեպանը և մանչը պատրաստուեցան գոցել խանութը . գինեպանը պօռաց :

— Է՛..... բարեկամներ խանութը

գոցուելու վրայ է . ելէ՛ք տեսնեմ :

Կրօնէին ընկերը յարեց

— Խանութը կը գոցէ՞ք..... հը՛ եւ ոտքի ելաւ առանց ուղիղ կենալ կարենալու . զարկաւ Կրօնէին որ կը խորթար , և ըսաւ կերկեր ձայնով մը . — Բարեկամ..... Հայր Կրօնէ ե՛լ երթանք :

Հայր Կրօնէ արթնցաւ և շուրջը նայեցաւ :

— Ի՞նչ գացի՛ն :

— Գացի՛ն այո՛ գացի՛ն . գինով ծերուկ . ե՛լ . — գոչեց գինեպանը :

Երբ երկու արեւոտները , ձեռք ձեռքի բռնած , երբեակոծ դուրս ելան գինեատունէն , կծու հով մը սկսած էր :

Երկուքն ալ կ'երթային — ո՞ւր . — իրենք ալ չգիտէին..... :

Զարմանալին այն է որ , հայր Կրօնէ գիտէր թէ արեւոտ էր . և կըսէր ինքներեն թէ ինչո՞ւ գինովցած էր այդչափ այս մտածմանց սակայն դարձեալ կը յաջորդէր ասլուծութիւն մը , և ինքզինքը կը մոռնար :

Կրօնէ քայլած ատեն աչերը վեր առաւ և տեսաւ որ ընկերը քովը չէր ներհուն աչքերը պտտուող չորս կողմը և չկրցաւ նշմարել զայն — գացած ըլլալու է մոտածեց :

Եւ իրօք , մարդը սուտնայ գիտնալու թէ ուր կերթար փողոց մը մտած էր : Ըսել է , Կրօնէ , այդ մթութեան , այդ սոսկալի լուութեան մէջ առանձին մտացած էր :

Ինքնիրեն կ'երգէր և կը խօսէր , երբ յանկարծ , հեռաւոր բարակ ձայն մ'իմացաւ կարեւորութիւն չտուաւ այս ձայնին , կերեւայ թէ , և խկոյն ինկաւ պառկեցաւ տեղ մը :

Այս ձայնը , շոգեկառքի մը սուլիչին ձայնն էր և ինքն ալ ինկած էր եր-

կաթուղւոյն վրա՛ն :

Տակաւ առ տակաւ շոգեկառքին անիւներուն ահռելի որոտումն կը հասնէր իր ականջին : Հասկցաւ թէ շոգեկառքն էր որ կուգար և սակայն բնաւին չը կարծեց թէ շոգեկառքին ճամբուն վրայ կը գտնուէր :

Ի՛նչ սարսափելի հետեւանք ունի գինովութիւնը :

Շոգեկառքին որոտումն սաստկացաւ վատարազ արեւալը վեր առաւ գլուխը և տեսաւ զայդ մը սոսկալի լուսեղէն աչերով ահարկու և սարսափելի սեւ զանգուած մը , որ դէպ առ ինքն կը մերձենար :

Եւ սարսուեցաւ , գլուխը վար ընկաւ նորէն — Սարսափելի՛ և տարօրինակ բան կերևայ թէ որոշած էր փշրի՛լ կառքերուն անիւներուն տակ :

Եւ ահա ահռելի շոգեկառքը իւր ոյժով գլղղելով գետինը ահագին և սոսկալի հրէշի մը նման աչերը բացած , կայծակի արագութեամբ անցաւ դժբաղդ մարդուն վրայէն որ աղաղակ մ'ործակեց և արթնցաւ : Երա՛զ կը տեսնէր նա :

Արեւուն կիզիճ ճառագայթները կըրպակին պատուհաններէն ներս կը թափանցէին ցերեկ էր : Տեսաւ որ խէժը զոր փռնած էր փակցընելու համար կաշիի կտոր մը , չորցա՛ծ էր մատին վերայ քահ քահ խնդաց.....

Եւ սակայն լուրջ կերպարան մ'առաւ , աղօթեց Աստուծոյ , փառք տուաւ Անոր :

Այս երազը դաս մը համարեց իրեն չխմելու համար այլ ևս գինի կամ օղի : Այս երազը պատմեց իւր ծանօթներուն :

Եւ այնուհետեւ ով որ կը հրաւիրէր զինքն ի գինետուն , բացարձակապէս

կ'արձակէր հետեւեալ վճիռն :

— Ո՛հ բնաւի՛ն գինին այն սոսկալի երազս կը յիշեցնէ ինձ , և հետեւաբար ըրած ո՛ւրտոս :

ՏԻՐԱՆ Դ. ԶՐԱՔԵԱՆ
Աշակերտ Պարպիւրեան
Վարժարանի

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Հրանտ և Վահէ երկու եղբայր են և միեւնոյն անկողնոյն մէջ կը պառկին :

Մայրն . — Հրանտ , ինչո՞ւ միշտ անկողնոյն մէջսեղը կը պառկիս , պզտիկ եղբօրդ տեղ մը չե՛ս թողուր :

Հրանտ — Մայրի՛կ . դեռ ի՛նչ ընեմ . անկողնոյն երկու կողմերն իրեն ձգած եմ :

Տղայ մը իւր մօրն .

— Մայր , ինչո՞ւ փողը իւր գլխուն վրայ երկայն պատիճ մ'ունի :

— Կերակուրը բերանը տանելու համար , կը պատասխանէ մայրն՝ անուշադիր :

— Ուրեմն դու ինչո՞ւ չ'ունիս , կը հարցնէ տղեկն :

Մանկան աչերն կը ցաւին :

Մայրը կը խնամէ զնա և երբ կը տեսնէ իւր զաւակին աչաց միայն գոց մնալն և անկից արտասուք հոսիլն .

— Ի՞նչու աչքդ կ'արտասուէ կը հարցնէ նմա :

— Մայր , որովհետեւ գքեզ չը տեսնէր , կը պատասխանէ պաշտելի արարածն :

Բարդ .

Մ. Դ. ՄՈԶԵԱՆ

Ա Ռ Ո Ղ Զ Ո Ւ Թ Ի Ն

Առողջութիւնը կարեւորագոյնն ու ամենայարգին է հարստութեանց . բարոյականի հիմնական տարրն և երջանկութեան կական սլայմանն է . տառնայ նորա ո՛չ նիւթական և ո՛չ բարոյական հանգստութիւն կարէ վայելել մարդ :

Առողջ մարդն սաէսլ անկողնոյ գերի չ'լինելով՝ իւր զործոյն մէջ չ'թերանար . երբ դժուար արեւելքներու հանդիպլ առանց յուսահատելու արիաբար կը դիմադրէ և յաճախ իսկ կը յաղթէ նոցա . բախտին ձախարդութիւնք չեն կրնար խրտչեցնել և դատաւիք ընել զնա կենաց մարտին մէջ . քանզի՝ ի շնորհս իւր առողջութեան՝ կը յուսայ յաջողութիւն գտնել մի օր . յոյս մը կը տածէ ասպագայ և այդ յոյս ա՛յնքան աւելի հաստատ կը լինի որքան հաստատ է իւր առողջութիւնն :

Մարմնով առողջ մարդն մտքով ալ առողջ կը լինի . հետեւաբար ֆիզիքական և հոգեկան հաճոյից անսպառ տղբիւրներ կը հոսին անոր համար . բժշկին խիստ պատուէքներն անիմոնալի կը թուին նմա , անձկալիր չ'հառաչեր այսինչ այն ինչ կերակուրին կամ ըմպելոյն համար . առողջութեան մասին հոգերէ գերծ՝ կը սիրէ ունիկդրել թռչնակին որ կը գեղգեղէ , հաճելի է նմա ի դէտ կալ բռնութեան գեղեցկութեանց , պարապիլ ի խնդիր ճշմարտութեանց . աշխարհն անգոսնելի վայր մի չէ նորա համար , այլ կ'ընծայէ նմա անհամար հրապոյրներ :

Վատառողջ մարդն՝ գրեթէ միշտ անկողնոյ գերի գարձած՝ իւր գերն յաշխարհի չէ կարող լնուլ ըստ արժանեոյն . նա՝ որչափ ալ յօժար լինի կատարել իւր պարտքերն առ տնձն , առ ընտանիս , առ ազգն , որչափ ազնիւ փափաքներ ալ

ունենայ, սակայն իւր անիծեալ ախտն թոյլ չտար նմա տեսնել կատարումն իւր պարտուց և իրացումն իւր փափաքաց. թէպէտև բախտին բերմամբ մի քանի հազար ոսկիներ կամ այլ հարստութիւններ ալ ժառանգած լինի իւր հայրերէն, սակայն այդ բարերախտութիւնք բնաւ արժէք մը չեն ունենար յաջս իւրեան. բոլորովին զոհել կը փափաքի զայնս յառողջութիւն իւր անձին. իայց դժբախտաբար եթէ իւր ախտ անբուժելի է, յայնժամ ինքզինքն ամենէ աղքատն և ամենէ արգաստեղծի արարածն կը համարի աշխարհի վրայ. աշխարհ յայնժամ մի դժոխք կը թուի իրեն համար և ամէն վայրկեան գերեզման մը կ'երեւակայէ իւր աջաց առջև:

Հետեւաբար, եթէ կուզենք չկորուսանել գլխաւոր աղբււրն հարստութեանց և հաճոյից, եթէ կուզենք մեր այլազան պարտականութիւններն ըստ կարելոյն անխափան կատարել՝ պարտինք համարել զառողջութիւն իրրեւ նիւթական և բարոյական հարստութեանց առաջինն, և սահպտանել զայն իբրև մի հազուագիւտ դանձ, հետեւելով այն պատուիրանաց զորս առողջաբանութիւնն կը տայ մեզ:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

Աշակերտ Լ. վարժարանի
Կիրանոյ

ՇԱՔԱՐԷ ԲԻԹԸ

Հարուստ մը, սիրահար արուեստից, նշանաւոր արձանագործի մը շինել տրուած էր իւր կիսարձանն կարի սուղ գնով:

Յաջորդ շաբթուն, սպասաւորն անըզդու թեամբ կը կտրէ կիսարձանին քիթը. Արձանը կը զրկուի արձանա-

գործին, խնդրելով որ կարելի եղածին չափ շուտ նորոգէ: Արձանագործն զարմացեալ, կը խոստանայ յանձնել գործն իւր տիրոջ նոյն օրը և կը պահէ իւր խոստումն:

Մի քանի օր վերջ, մեծատունն անախորժ տեսարանի մը ենթակայ եղաւ: Ճանճերը կուգային խմբովին թառիլ արձանին քիթն վրայ: Ինք ի զուր կը վանկը զայնս, միշտ կուգային:

Պէտք է ըսել թէ մեծատունն առաւել հիացմամբ կը տեսնէր իւր դեռատի հնգամեայ տղեկն, և նորա փոքրիկ քոյրն, դեռ իւր սանտուին բազկաց մէջ որք արձանին քովն չէին հեռանար:

Բայց ժամանակէ մը վերջ, տարօրինակ երեւոյթ մը երևան ելաւ: Արձանին քիթը կը պզտիկնար: Մի քիչ յետոյ կիսարձանն առաջուան նման անքիթ մնաց:

Ազնուականն հետաքրքրութեամբ մօտէն կը դիտէ հասկնալու համար այս հետաքրքրական երեւոյթին պատճառն: Բիթը շաքարէ շինուած էր:

Թարգմ.

Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԲԵՒԵՌ

ԵՐԿԻՐ ՓՐԱՆՍՈՒՍ ԺՕՁԷՖԻ

ԵՒ

Մ Ո Վ Ն Ո Ր - Ձ Է Մ Պ Լ Ա Ի

ԳԼՈՒԽ Ա.

Մբկնում եւրոպայի. — Թոմոնոյի. —
Մով Նոր-Ձեմպրայի. — Սառոյցներէ
պաշարեալ.

1872 Յունիս 13ին, առաւօտեան ժամը 6ին, Թեկլըօֆ շոգենաւը Գերմանիոյ

ԴՈՒՆ ԵՎ ԿՐԻՍՏՈՒՆ ԵՎ ի ճիւղաւոր խորագրեր : (Եր. 13)

հիւսիսային արեւմտեան կողմը գտնուող Պէմէրհօֆըն նաւահանգստէն կը մեկնէր, երկու տարուան պաշար առած իւր մեքենայն 100 ձիու զօրութիւն ունէր, կարելի եղածին չափ առաքատ քաջած պիտի ընթանար, խնայողութեամբ գործածելու համար այն ածուխի սլաշարն՝ որ իւր անհրաժեշտ զօրութիւնը կը նկատուէր սառույցներու ընդ գլխութեան յաղթելու համար:

Ճանապարհորդաց խումբը կը բաղկանար Վէյրթէխ ծովակալէն և Բաեէռ զնդապետէն, Օպրօշ, Օրէլ ծովակալներէն և Քէրա զինուորական բժշկէն: Իսկ նաւաստեաց խումբը կը բաղկանար մեքենավարէ մը, ջեռոցապանէ մը, խոհարարէ մը և նաւաստիներէ, ընդամենն թուով 20:

Բաց ի սոցանէ, կը գտնուէին նաև 8 շուներ, որոց երկուքը Լաբոնիսյէն և վեցը Վիէննայէն բերուած էր: Սոքա բալիսիներու լծման համար պիտի գործածուէին վտանգալից արշաւանքին մէջ կարևոր դէր մը կատարելու համար:

Փոթորկաց և հողմոց ազդեցութեան ներքեւ նաւն քսան օրէն հազիւ կրցաւ հասնիլ ի Թոմսօի, Նորվեկիոյ հիւսիսային արեւմտեան կողմն, ուսկից առաւ նաւապետ Օլօֆ Քաուլըն և ձկնորսի նաւակ մը: Բաեէր և Վէյրթէխ ընդունեցան Ռուսաց Կայսրէն արտօնագիր մը, որով կրնային ամեն կողմ այցելել՝ ընդունելով աջակցութիւն դրացի ժողովուրդներէն: Սոյն իւքապի (արտօնագիր) իրենց համար խիստ մեծ կարևորութիւն ունէր ճանապարհորդութեան մը սոսկալի վտանգներուն դէմ:

Թոմսօի, համանուն կղզւոյն վրայ հաստատեալ փայտաշէն փոքր քաղաք մ'է: Լերինք բոլորովին անմշակ են:

Քաղաքին շրջակայքը ո'չ ծառ և բոյս կայ: Եթէ ոք փափաքի ծաղկեփունջ մը ունենալ, պիտի ստիպուի իւր սենեկին մէջ թաղարներու միջոցաւ մշակել ընտրած ծաղիկներն:

Յուլիս 13ին, Թեկերօմ կը շարունակէր իւր ճանապարհն՝ ընդ հրամանատարութեամբ Օլօֆ Քաուլնի:

Երբ նաւը ծովային վտանգներն անցուց, հնոցները մտրեցին, առաքատք պարզուեցան և սկսաւ վերջին և կարճատեւ ուղեւորութիւնը՝ զոր կը մնար կատարելու: Մի քանի օրէն յետոյ Թեկերօմ կ'անցնէր հիւսիսային Նորվեկիոյ վերջին քաղաքին առջեւէն, Համիւ-Փըսթի, որ կը բարձրանայ Պալէն կղզեակին վրայ: Քաղաքն ունի 100ի մօտ տուն՝ փայտաշէն զանգակատունով մը, և պաշտպանեալ երկու թնդանօթներով, որոց բերնին մէջ ծովային թռչունք եկած իրենց բոյնը հաստատած էին աներկիւղ: Ապա Հիւսիսային հըրուանդանն երեցած էր: Վերջին ակնարկ մը արձակեցին Մաճօնէ կղզւոյն վրայ, որու ծայրը կը բարձրանայ քառանկիւն աշտարակի մը նման այն հըրախաւոր հրուանդանն, որ Հիւսիսային Սառուցեալ Ռվիանսի եկերաց վրայ եւրօպիոյ յառաջընթաց կայարանն կըրնայ նկատուիլ: անկէց շոգենաւն ուղղուեցաւ դէպ ի հիւսիսային խորութիւններ:

Յուլիս 23 ին, բարեխառնութեան փոփոխումն, մշուշն և անձրեւը կ'իմացընէին թէ մօտալուտ էր սառույցներու երեւումն: Ամսոյն 25ին, հիւս. լայնութեան 74°, 15' աստիճանին վրայ առաջին անգամ լինելով յանդուգն ուղեւորք նմարեցին սառուցի կտորներ: Ի սկզբան այնպէս կարծեցին թէ՝ դոքա միայն ծովուն մակերեսին վրայ ծիփ-

ցող սառնամանեաց կտորներ էին, բայց որքա՛ն սխալեցան՝ երբ զգացին որ սառուցապատ ընդարձակ դաշտի մը մէջ կը գտնուէին:

Հիւսիսային արեւելեան կողմն, սառույցներն այնքան կարծր էին, որ ծովն կը դադրէր նաւարկելի լինելէ և ջերմաչափը զգալապէս կ'իջնէր: Երեք օրէն յետոյ, յառաջանալու համար հարկ էր շրջւոյն դիմել և մեքենայն բանեցընել: 29—30 լուսնալու դիշերն, յաջողեցան մտնել ջրոյ այն աւազանաց միոյն մէջ՝ զոր սառույցն ամեն կողմէ կը պաշարէ երբեմն, ծանօթ մեզ աւարտանումը:

Ականատես կը լինէին հազար և մի տարօրինակ երեւոյթներու, որք կը պարզէին լիովին նոր աշխարհ մը: Շըրջակայ ամեն իրերն անգոյն, կամ լաւագոյնս է ըսել անմարմին կ'երևէին. աչքն չէր գիտեր ուր հանգչիլ այդ մըշտատես շարժման մէջ մերձաւորագոյն հորիզոնաց, որոց տեսարանն ամէն վայրկեան կը փոխուէր, շնորհիւ ծովուն և արեգական ազդեցութեանց ի վերայ սառույցին:

Ո՛վ կրնայ նկարագրել այդ մեղամաղձոտ պատկերներն, սառույցներուն վերայ ալեաց մռնչիւնը, սառնակոյտներու մերձակայ ուղմուկն, որք յանկարծ կ'երևին և միևնոյն ակնթարթի մէջ կ'անհետանան:

Ո՛վ կրնար երեւակայել այն հրաշագեղ հեղեղներն, որք կը հոսէին սառնակոյտներէն, իրենց անկմանէն յառաջ եկած փոփոխից կոհակներն և կատակերգական երկիւղն ծովային թռչնոց, որք այդ սառնապատ գաղթիմանց միոյն վրայ կեցած ժամանակին, յանկարծ կը կորսնցնեն իրենց յեցման կէտն և կը թռչտին, օդին մէջ սառառնելով,

երթալ վերստին թառելու համար միայլ բրգածեւ սառույցի մը վրայ:

Տեսարանն տարօրինակ կը լինի. արեգական լուսին ներքեւ, այն ատեն ամեն ձեւք կը կորսնցնեն իրենց կանոնաւորութիւնն. աւարկայից ստուերն տակաւ առ տակաւ անորոշ կը լինի, և ողջոյն բնութիւնն կարծես ցնորք մը կը լինի, որ չեւ հաւատար հիւսիսային աշխարհին մէջ գտնուած լինելուդ վրայ:

Յուլիս 29ին, Թի.կ.թ Կանդիպեցաւ սառույցի նոր խոչընդոտի մը՝ որոյ յաղթեց, բայց կրկին պաշարուեցաւ. Երեք օր ամբողջ սառույցներէ պաշարուած մընալէ յետոյ, շրջւոյն զօրութեամբ կըրցաւ ճեղքել սառույցներն և մտնել 32 քիլոմէթր լայնութեամբ ծովու մը մէջ:

Օգոստ. 8ին, հիւս. լայն. 72⁰, 22' աստիճանին վրայ սառույցն այնքան կարծրացաւ, որ նաւն անկարող յառաջանալու, ստիպուեցաւ մնալ՝ սպասելու համար օդին փոփոխութեան, Եզերքին մօտ նշմարեց անգղիական նաւ մը: Ամեն ոք փութաց իւր հայրենի երկիրն նամակներ ուղարկելու. բայց անգղիական նաւն իրեն յանձնուած պաշտօնէն խուսաբեցաւ կնօշտարվի ծոցին մէջ յառաջանալով:

Յաջորդ օրն, նաւն սկսաւ շարունակել իւր ուղին և մինչեւ Օգոստոս 12 չդադրեցաւ դէպ ի հիւսիսակողմն յառաջանալէ: Իւր առջեւ կը գտնուէին 12—16 քիլոմէթր ընդարձակութեան մը վրայ նոր-Ձէմլայի բարձրաբերձ լեռինք:

Բունքուածիւ կղզեաց մերձակայքն, նշմարեցին ճանապարհորդք նաւ մը՝ որ Թի.կ.թ Կիւրուութիւնը կը գրաւէր թնդանթի հարուածներով և իր դրօշակը պարզելով: Բաեէւ և Վէյրէյս ծովակալներն ուրախութեամբ ճանչցան Աւստրո-Հունգարական գոյներն, իցճոն

չողեհնաւն էր, ոյր մէջ կը գտնուէր Վիցէք կոման, մին գիտութեանց այն նշանաւոր բարեկամներէն, որք ամեն մասամբ նուիրած էին իրենց աջակցութիւնն Թ.Լ.Կեօֆի: Իւր ճանապարհորդութեան նպատակն էր հաստատել Նաւո հրուանդանին վրայ, Նոր-Ջէմալայի հիւսիսային կողմն, ածխոյ և կերակրոյ պաշար մը՝ երկրակոյղ ուղեւորաց համար:

Իրենց հանդիպումէն վերջ, երկու նաւերը յառաջացան դէպ ի հիւսիսային կողմն. բայց լայնութեան 70³, 18' եւ երկայնութեան 61⁰, 17' աստիճանաց վերայ. մշուշն կազմուեցաւ, սառոյցք երեւցան և նաւերն ստիպուեցան կանգ առնուլ:

Իրենց մերձակայքն, հարաւակողմն, կը գտնուէր Պարէնց կղզեաց խումբն. իւր երեսի հրուանդաններով՝ որոյ փոկի որսորդք «Երեք դավադր» նկարագրական անունն տուած են: Միւս կողմանէ հիւսիսակողմն իւր շրջուցիչ սպիտակութեամբն կը կանգնէր հսկայական սառնակոյտ մը, որ Նոր-Ջէմալայի սառնամանիքներէն լինել կարծուեցաւ:

Թարգմ.

Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

[Շարունակելի]

Ի ՊԱՏԻՒ ՓՔՈՑԻՆ

Յովսէփ Բ. կայսրն կը ճանապարհորդէր յիտալիա, երբ իւր կառքն ճանապարհին վրայ քարի մը հանդիպելով խորտակեցաւ: Մեծաւ դժուարութեամբ կրցաւ մի քիչ հեռակոյ գիւղ մը հասնիլ: Անմիջապէս գնաց պայտադործի մը կրպակն և խնդրեց գործաւորէն որ կարելի եղածին չափ շուտ նորոգէ իւր կառքն:

— Յօժարութեամբ, պատասխանեց

պայտադործն. բայց որովհետեւ այսօր կիրակի է, բոլոր գործաւորներս եկեղեցի գնացած են, և փութք փչող գործաւորը իւր տունը չէ:

— Աւա՛սիկ լաւ առիթ մը տաքնալու, պատասխանեց կայսրն, ինքզինքն անձանօթ պահելով:

Իսկոյն սկսաւ փքոցը շարժեցնել, մինչդեռ պայտադործն երկաթն կը դարձնէր:

Երբ անիւը նորոգուեցաւ, պայտադործն իւր աշխատութեան փոխարէն վեց սկուղ պահանջեց և կայսրն տուաւ նմա վեց տուքով: Բայց պատուաւոր երկաթագործն զայնս ճանապարհորդին վերադարձուց, ըսելով նմա.

— Պարոն, անտարակոյս սխալած էք, փոխանակ վեց սկուտի, տուիք ինձ վեց ոսկի, զոր գիւղին մէջ ոչ ոք կրնայ աւրել:

— Կրցածիդ չափ գործածէ՛, պատասխանեց նմա կայսրն մոռնելով իւր կառքն, կայսր մը պէտք է որ սուղ վճարէ այն հաճոյքն, զոր վայելած է աղքատ երկաթագործի մը փութքն փչելով:

Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՑ ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ե Ր Ո Ւ Ս Ա Ղ Է Մ Ի

ԵՒ

ՍՐԲԱԶԱՆ ՏԵՂԱԳՐ

Գ Լ Ո Ւ Ն Է.

Ս. Աստուածամկայ Տաճարն

Արիստղոմայ արձանն միաժայռ քարէ է, և մինչեւ ծնօտը ժայռէն կտրուած է. չորս կողմն՝ դէպ ի երեսները չորս սիւներով զարդարուած է և ասոնց վը-

րան բոլորաձեւ տաշուած է ստոմանի ձեւով և ծայրը երթալով սրացած է : Ներսի կողմը այժմ լեցուած է խճով , զորս անցնող դարձող Հրէայք կը նետեն , չորս կողմի պատուհաններէն : Արձանին յատակն ալ միւսնոյն ժայռին մէջ փորուած գեղեցիկ զարդերով լայց այժմ հողով ծածկուած ըլլալուն չ'երևիր :

Սոյն արձանին արեւելակողմն և տնոր կից միմաձոր մեծ այր մը կ'երևի ,

մէջ փորուած , ուր փոքր գաւիթ մը կա երկու ամբողջ և երկու կէս սիւներով , որոնք նոյն ժայռէն յօրինուած և մարդակով մը իրարու հետ միացուցած են՝ ամենը մէկ ժայռէ : Այս մահարձանին համար Քրիստոնեայք « Ս . Յակովբայ այրը » , իսկ Սրաբայիք « Տիվանը փռալուն » կ'ըսեն , լայց վրան եփրացեցերէն յիշատակարան մը կայ , որուն մէջ դրուած է Եղերայ շիրիմն ըլլալը :

ՅՈՎԱՅԱԹՈՒ ՁՈՐ

որուն դուռը գետնին մէջ գրեթէ թաղուած է և միայն վերին ծնօտը կ'երևի գետնին երեսին հաւասար : Այս այրին համար թէ և Յովսափաթու գերեզմանն կ'ըսուի , բայց մենք Ս . Գրքէն գիտենք թէ Յովսափաթ երուսաղէմի մէջ թաղուած է : Կ'երևի թէ սոյն այրն ի յիշատակ իրեն փորուած պիտի լինի :

Ափսոսողմայ արձանէն անդին , դէպ ի հարաւ մահարձան մը կայ ժայռին

Յիշեալ մահարձանին հարաւային կողմը և անոր կից է « Զաքարիա որդւոյ Բարաքեայի գերեզմանը » , բոլորովին միակտուր ժայռէ քառակուսի կտրուած , և իւրաքանչիւր երեսները երկու կիսասիւններով զարդարուած է : որոց ծնօտները քուածեւ դէպ ի դուրս ցցուած են , և անկէ սկսելով դէպ ի վեր բրգաձեւ ծածք ունի՝ առանց կորսնցնելու իւր քառակուսի ձեւն : Դուռը չ'երևիր ,

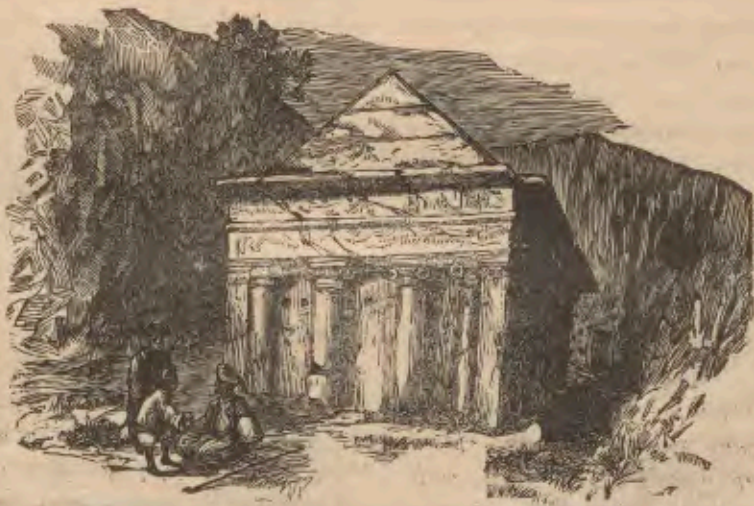
բայց հաւանական է որ բոլորովին եղած Հրէից գերեզմաններուն մէջ, հողին տակ աներեւութացած ըլլայ :

Զաքարիա մարգարէի սոյն գերեզմանէն դարձեալ դէպ ի հարաւ 100 մէթր հեռու մի բլրակ կայ, որուն համար տեղացիք « Յուդայի տեղ » կ'անուանեն և կ'ըսեն, թէ Յուդայ Սկարիօվտացոյ կախուած ծառին տեղն է :

Վերև յիշեալ կամուրջին վրայէն անցնելով, և Կեդրոնի հեղեղատը ու Յով-

ղութեամբ որ աջ կողմերնիս կ'իյնայ, ճանապարհը շարունակելով 12-20 վայրկեանէն « Պապ-Լի-Տափուտ », ըստ մեզ « Փրիչադուռ » ըսուած դրան առջեւ կը հասնինք : Ներս մտնելով յիշեալ դռնէն և միւս կամարաբերէն դուրս ելած ժամանակնիս, դիմացը կ'երևի մեր Ս. Հրեշտակապետի վանուց՝ հարաւային փողոցադուռն և փոքր պարտէզն :

Ուղղակի արեւելեան ճանապարհն Հրէից թաղերն կը տանի, մեք արեւմտ-

ԶԱՔԱՐԻԱՅԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆ (Յովսեփոս ձորին մէջ) :

սափաթու ձորն ձախ կողմերնիս ձգելով ելնենք վեր : Ճանապարհն գրեթէ պարսպին քովէն կ'ընթանայ : Երբ վեր ելնենք այս բարձրէն կ'երևին, արեւելեան կողմ, մեր վերը յիշած մահարձաններն, Սելովամայ աւերակ գիւղն, Գայթակղութեան լեռն և զանազան հնութիւնք, հարաւային կողմէն « Աբա հորն » (Յորայ հոր) և Զար խորհրդոյ լեռան մի մասն, և այլն, որոց վրայ վերջէն պիտի խօսինք : Մենք միշտ պարսպի ուղ-

եան նեղ ճանապարհն բռնելով փողոց մը դառնալէ յետոյ, շուրջ երկու կողմերն ալ մեր վանուց պարտէզներն են, քիչ մը առաջ Պատրիարքարանի կամարին տակովը մեր Ս. Յակովբեանց վանուց մեծ դրան առջեւ ընդորձակ հրապարակը կ'երևնք :

[Շարունակելի]

ՏՐԻԱՏ ՎՐԴ. ՊԱՆԱՆ

ՔԱՅԱՍԻՐՏ ՏՂԱՅՔ

ՍԻՂՎԻՆ ՏՕՊԱՆՔՈՒՌ

Օրուան մէկ վայրկեանը կրցաւ անմահացունել Սիւլվին Տօպանքուռին անունը։ Այն ազնիւ գործը, որ այս վեհազն ուղին յաւիտենական փառք վաստակցուց, և նորա տարածած մահուան ալ պատճառ եղաւ, ազգաց միտքը դժբաղ չնշանաւոր դիւցազանց և մեծամեծ դիպուածոց կարգը թէւեւ չկրնար դասուիլ, իսկ ձմեռուան երեկոյները վառարանին քով պատռուելու պարզ ու սրտառուչ պատմութիւն մը կրնայ ըլլալ։ Այս վրայ ծեր ծնողքներ իրենց բարոյական խրատները կրնան աւելցնել, յայտնելով մանկանց թէ որքան լաւ բան է իրմէ աւելի տկարներուն պաշտպանութիւն ընելու համար մինչեւ անգամ իւր կեանքն վտանքի մէջ դնել։

Սիւլվին Տօպանքուռ երկու եղբայր ունէր, որ իրմէ շատ փոքր էին, թէպէտ ինքն ալ մեծ տղայ մը չէր՝ տալիւր հօր պարծանք եղած էր, ոչ թէ գերազանց խելացի լինելուն, այլ բարի ու համեստ աղջիկ մ'ըլլալուն համար։ Տասներկու տարեկան էր, լաւ կառավարութիւն գիտցող և փորձառու տանտիկնոջ մը պէս՝ Պարոն Տօպանքուռին տունը կը կառավարէր։ Խոհեմութեանն ու հեղութեանը հետ միատեղ չափազանց գեղեցկութիւն ալ ունէր։ Եկող հիւրերուն քաղաքավարութեամբ ու զարմանալի քաղցրութեամբ պատիւ ու մեծարանք կ'ընէր, ամէն մարդ այս պղտիկ տանտիկնոջ վրայ կը զարմանար, կրնամ ըսել որ ինք տղու տեղ դրած էր ինքզինք։ Տանը կառավարութիւնը և

իւր եղբարցը վրայ ունեցած սաստիկ ու գործաւոր խնամքներուն հոգը՝ իւր կրթութեան հարկաւոր եղած ուսմանքներն ալ ձեռքէ ձգել չէին տար անոր։ Ասով չէ թէ չափազանց գիտուն մը պիտի լինէր, այլ առաքինասէր վարուց օրինակ մը, և իւր սորվիլ ուզելն ալ մարդոց աչքին փառասէր երեւալու համար չէր, միայն այս էր ուզածն, որ իւր խելքն ու սիրտը կրթելով՝ աւելի օգտակար ըլլայ, և ուրիշներուն իւր վրայ ցցուցած սիրոյն աւելի արժանաւոր ըլլայ։ Եւ այսպէս ալ աղէկ կը յառաջդիմէր, որ ամէն ծնողք իւրեանց զաւակացը օրինակ կը ցցունէին զանի։

Սիւլվին ամէն օր կ'առնուր իւր եղբայրները Տօպանքուռի բերդին մօտերը դաշտը դըսնելու կը տանէր։ Մի օր երբ տղայք մինակ կանանչ արօտին վրայ կը խաղային, յանկարծ այնպիսի սաստիկ մրրիկ մ'եղաւ, որ Սիւլվին ու եղբարքը ժամանակ չունեցան մօտերը պատուպարան մը գտնելու, կատաղի հովը ծառերը իրենց արմատներէն կը քաշէր կը հանէր, խրճիթներուն տանիքները ջարդուրուրդ կ'ըլլային։ Տօպանքուռին երկու փոքրիկները սարսափելով քալելու կարողութիւններն չի մնաց, Սիւլվին գրկեց զանոնք ու հեղեղի նման իջած անձրեւներուն տակը ջուր մտածի պէս թրջած ուղեց կարճ ճամբէ մը բերդը հասնիլ։ Այն միջոցին միւս սովորական ճամբէն ալ զիրենք փնտռողներ կուգային, վառն զի տանը մէջ գտնուողները ասոնց դուրս մնալու համար անհանգիստ ըլլալով՝ մարդ զրկած էին որ զանոնք գտնեն ու տունն տանին։ Սիւլվին երբ ճամբայ ելած կ'երթար՝ առջին մեծ հեղեղ մ'եղնելով յուսահատութեան մէջ ինկաւ, և որովհետեւ մինչեւ որ անկէ չ'անցնէր՝ տուն չէր կարող եր-

Թալ, երկու եղբարքը գրկած անցնիլն ալ անհնարին էր, քանզի ջուրը զիրենք կը տանէր: Վերջապէս ալ ճարը հատնելով՝ անոնցմէ մին հոն վար դրաւ և միւսը գրկելով այն վտանգաւոր հեղեղէն անցնիլ ուղեց: Հոփին ու ալեաց կատաղութիւնը շատ անգամ զինքը պիտի կործանէին, և մի քանի անգամ ալ ընկըզմելու վտանգին ենթարկուեցաւ: Վերջապէս անվնաս միւս գետեկըրը հասաւ մինչեւ կէս մէջքը ջուրին մէջ: Տըզեկը ապահով տեղ մը նստեցնելով՝ պատուիրեց որ չըլլայ թէ այն տեղայ, մինչեւ որ ինք վերադառնայ: Ուրովհետեւ միւս եղբայրն ալ պիտի բերէր: Ուստի կրկին մտաւ այն ահագին հեղեղին մէջ. երբեմն ժայռերուն կը զարնուէր, և երբեմն ալ հոփին սաստկութեանը դէմ դնելու համար՝ ծառի մէջ կը փաթթուէր: Վերջապէս հեղեղին միւս կողմն անցաւ, տղեկը հանդարտեցուց, որ մինակ մնացած ըլլալով՝ վախուն կուլար: Սիւլին մեծ աշխատութեամբ և քաջութեամբ իւր եղբայրական պարտականութիւնը կատարելով՝ այն փոքրիկները ողջ առողջ բերդը տարաւ, որոց վրայ մօր մը պէս խնամք ու սէր կը ցուցնէր:

Իւր դալը իմացուեցաւ, ու դիմաւորելով վազեցին, հայրը զինքը գրկեց տարաւ անկողնի մը մէջ պառկեցուց: Սաստիկ դող մը եկաւ վրան, խի քիչ ժամանակ յետոյ տենդէ մը բռնուեցաւ ու խելքը ցնորեցաւ:

Սիւլին միշտ սա խօսքերը կը զրուցէր խելահորոյս վիճակին մէջ. «Մի՛ լար, հայրիկ, մի՛ լար. եղբայրներս աստ են, անոնք ազատուելէն յետոյ՝ ես աղէկ եմ:»

Սոյն սրտաճմիկ խօսքերը մինչև մեռնելու վայրկեանն մէջ ալ կը զրուցէր: Այս աղետալի դիպուածը պատահեցաւ

Օվեանայի Փիէռֆօր դղեկին մէջ 1735ին: Սիւլին Ժօլիսթ Տօպանքուս տառնուհինգ տարու էր մեռած ժամանակ:

— 0000034444 —

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՐԵԱՅ

ՄԻՔԱՅԷԼ ԷԾ. ՍՇԱՆԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ա.

ՏՊԱԳՐ. ՆՇԱՆ 4. ՊԵՐՊԷՐԵԱՆ

Հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ Մեծ. Միքայէլ Է. Սշանանի ի պէս Ազգային վարժարանաց պատրաստած և Ուսումնական Խորհուրդէն վաւերացեալ Օսմանեան Պատմութեան դասագիրքն որ ըստ ամենայնի յանձնարարելի գործ մ'է, կը ծախուի ամէն հայ գրավաճառաց քով, ի գին 5 դահեկան:

ՍՐՐԱԶԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԵՆ ԱԻԽՏԻ

ԱՇԽԱՏԱՐԵԱՅ

ՍԱՀԵԿ ՔԻՇՆՆՈՅ ՍԱՀԵԿԵՆ

ՏՊԱԳՐ. ՆՇԱՆ 4. ՊԵՐՊԷՐԵԱՆ

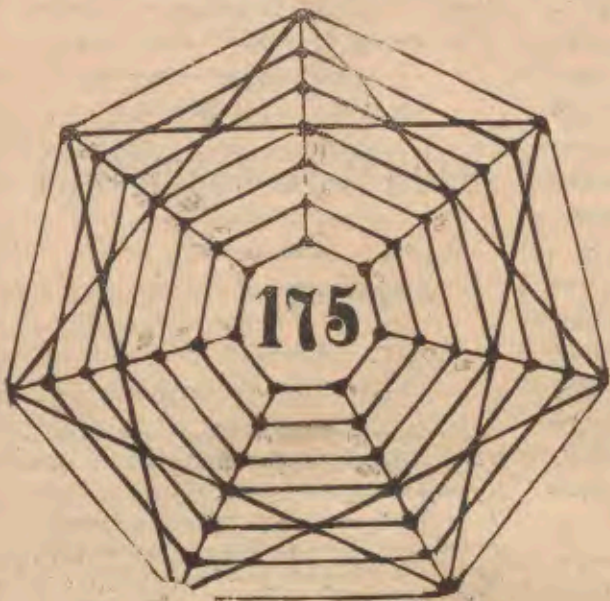
Արժանապատիւ Տէր Սահակ քահանայի սոյն կարեւոր գործ, որ Վեհ. Տ. Տ. Մակար Ս. Կաթողիկոսէն վաւերացեալ է, այս անգամ Պօլսոյ աշխարհիկ բուրժուազի վերածուելով՝ և զանազան գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած իւրոյս ընծայուած է:

Գինն է 4 դահեկան

Սոյն երկու նոր աշխատատիրութեանց կեդրոնատեղին է Հանդիսի տպարանն, Կ. Պօլիս Էսկի Զապիթյէ ճատտէսի, Թիւ 61:

ԹՈՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ 1

Սոյն եօրը շառախմբեալ վրայ եղած 49 գնահատման վրայ պէտք է գնահատել 49 բուսականները, եւ եթէ մէկ մի բուսականները զուգահեռ են, գումարը լինի 475.

Սոյն երեք հանելուկներն է միասին առաջին անգամ լուծողը պիտի ստանայ 1889ի Փարիզի Արտես-սանգանդէսի մեծադիր պատկերը, երկրորդը, Առաջին Մոմուսի մը, երրորդը, Արտեսսանգանդէսին փոխադիր՝ բայց զամառն պատկերը, Չորրորդը, մէկ Յուզական Ժամանակի հանգրգանքը, մէկ Օսմանեան Պատմութիւնը:

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ 2

Ա՛ռ, մէկ կտրակ՝ բոլոր թիւերէն ըլլայ,
Անոր պոչը կապէ՛, վեր թըռցնուի՝ երթայ,
Պոչէն լաւ բըռնէ՛ որ չի փախցընես,
Տա՛ր քանակուսի՝ մէջքին ու կապես,
Ետք տա՛ն եռանկիւն մի՝ մօրուքէն բըռնէ՛,
Աղէկ մը քաշէ որ թիւն երկնայ,
Ետք տա՛ր ոլորակին պոչին քով կապէ,
Ճշմարիտ կ'ըսեմ, երեքն ձեռք կ'ըլլայ:

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ 3

Երկու եղբայր ենք
Անմահ իրարու,
Ընդ միշտ կատարենք
Շարժում երկու:
Ի բանտի մութ և անտես
Գործէ մայրն մեր
Զարդու՛ն ոչ նշմարես:
Ո՛չ սկիզբ, ո՛չ վախճան
Ունի մեր ճանքան:
Յայնժամ դադրինք մեք ապրելէ
Երբ մայրն մեր հանգիստ նշէ:

ԾԱՂԻԿ ՄԱՆԿԱՆՑ

Վը հրատարակուի տետր առ տետր 46 հերթէ՝
բաղկացեալ 15 օրը միանգամ Տարեկան գինն է
կանխիկ 30 արծաթ մեծիտ Պօլսոյ համար: — Գա-
ւառաց համար 40 դահեկան: 4 ըուրի Ռուսաս-
տանի համար: — Մէն մի տետրակին գինն է
50 փարայ:

Բաժանորդագրութեան տեղերն են՝ Կ. Պօլիս
Էսկի Զապթիէ ճառատէսի, Թիւ 61. Հանդիսիս
խմբագրատունը. — Կամուրջի գլուխ՝ ջրավաճառ.
Պօղոս և Յակոբ աղայից խանութները:
Ադրիանուպօլիս. — Արամ էֆ. Սըվաճեան.
Գահիրէ. — Յառաջդիմասէր ընկերութիւն.
Երզնկա. — Մեծ. Միհրան էֆ. Աստուրեան.
Խոզկաթ. — Միհրան էֆ. Քիւրքեան.
Զմիւռնիա. — Ուսումնասիրաց ընկերութիւն.
Թիֆլիզ. — Մեծ. Խմբ. Աղբիւր Հանդիսի.
Մանիս. — Մկրտիչ էֆ. Գերձակեան.
Մարսուան. — Յ. Թ. էֆ. Գայանեան.
Նիկիոսիդիա. — Յակոբ էֆ. Տէր Ազարեան.
Ռօստոթոյ. — Ռուբէն էֆ. Գոյանեան.
Սամսուն. — Միհրան էֆ. Քիւրքեան.
Սեբաստիա. — Նշան էֆ. Թահմիզեան.
Սիմֆերօք. — Արծ. Օքսէնտիոս Եֆ. Կօպլակեան.
Տրապիզոն. — Նշան էֆ. Գալստեան.
Օրտու. — Մեծ. Յովհ. էֆ. Արալեան:

ԱՐՏՈՒՍՏԵՐ Ա. ՍԱԳԱՅԵԱՆ

39ԱԳՐԻՁ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՁ ՆՇԱՆ 4. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԾԱՂԻԿ ՄԱՆԿԱՆՑԻ

արեգիսէն ըս-
կըսելով թէ եւ
Ծաղիկ Մանկանցն հրա-
սարակել ձեռնարկեցինք ,
բայց չորրորդ թիւէն յետոյ
զանազան պատճառներէ ստիպեալ հա-
րկադրեցանք առժամանակեայ կերպիւ
դադրեցնել . իսկ այժմ վերստին կը ձեռ-
նարկենք նորա շարունակութեանն մեր
Բուրասան Մանկանցի դիրքով :

1888 տարւոյ շրջանին մէջ մեր ազնիւ
Բաժանորդաց պակաս մնացած հինգ թի-
ւի փոխարէն թէ եւ չորս թիւ *Ծաղիկ*
տուինք , բայց նկատելով որ հանդիսիս
կրկին մեծութիւնն ունի եւ անկարելի է
ամբողջ հաւաքածոյն կազմել զաւ , որո-

ւեցինք ներկայ Նոյեմբեր ամսէն սկսե-
լով հրատարակել *Ծաղիկն* , եւ այն պա-
կաս մնացած հինգ թերթն ալ ճիշդ տոյն
դիրքին վերածելով ' վերստին տպագրել եւ
մինչեւ զալ տարւոյ վերջը քսան եւ ինը
թերթ հրատարակելով շարունակութիւնն
ամբողջացնել : Ուստի կը խնդրենք մեր
Ազնիւ Բաժանորդներէն ' որ առայժմ կազ-
մել չ'սան ' մինչեւ որ զանոց կրկին տը-
պագրենք :

Արդ ներկայ տարւոյ *Ծաղիկ* Բաժանորդք
պիտի ստանան 29 թերթ , բացի ունենա-
լիք գեղեցիկ յաւելումներէն եւ զանա-
զան տեսակ նուէրներէն . զոր պիտի նը-
ւիրենք մէն մի հանելուկ լուծողներու :

Այն ազնիւ յօդուածագիրներ ' որք *Ծա-
ղիկ Մանկանցի* մէջ հրատարակուելու
խնդրանք զանազան քարգլխանութիւնք
եւ ոտանաւորներ կը յղեն , եւ երբ մի
քանի թերթ հրատարակուելէ յետոյ տպուած
չեն տեսներ իւրեանց գրութիւնք , ստիպո-
ղական նամակներով եւ երբեմն ալ չա-
փազանց պահանջումներով կը խնդրեն
եւ կամ կը հրամայեն թէ ' ի՞նչ պատճա-

ուս չ'ենք հրատարակած եւ կամ թէ ինչո՞ւ պատասխան մը չ'ենք գրած :

Ներումն կը խնդրենք այդպիսի աշխատակիցներէ մեր ընթացից համար , որ իւր իրաւացի պատճառներն ունի , զոր կարելի չէ աւտ մի առ մի բացատրել , միայն թէ կը խնդրենք որ հետեւեալ դիտողութիւնն ուշի ուշով ընթերցուի եւ ըստ այնմ վարուի՞ն այսուհետեւ :

Առաջին՝ Հանդիսիս Բաժանորդք միայն իրաւունք ունին յօդուած , եւայլն յիշելու եւ միայն զանոնք կը հրատարակուին ընտրանով :

Երկրորդ՝ չ'հրատարակուած գրութիւնք եւ չ'ենք տուիր :

Երրորդ՝ պէ՛տք է որ գրութիւնք մտնուի գրուած լինին եւ շարունակութիւն չ'ունենան , հակառակ պարագային չ'ենք հրատարակուիր :

Չորրորդ՝ պարտաւորեալ չ'ենք մէն մի յօդուածագրի զայս զայն նամակներով ծանուցանել իւրեանց յօդուածոց չ'հրատարակուելուն պատճառը . քանզի եթէ իւրեանց գրութիւնք հանդիսիս ուղղութեան յարմար լինին , ուշ կամ կանուխ կը հրատարակուի :

Մեր հեռաւոր եւ մերձակայ Բարեկամաց , որք զբաւուր եւ բերանացի ցաւակներին յայտնած էին , կը ցաւինք որ չ'կարողացանք մի առ մի պատասխանել , ուստի ներկայիս ներողութիւն կը խնդրենք սոյն զանցառութեան համար , եւ վստահ ենք թէ այն հոգածութիւնն ու ջանքն , զոր ունէին մեր հանդիսին վրայ , պիտի շարունակեն այսուհետեւ եւ չափի խնայեն իւրեանց աջակցութիւնն այնպիսի թերթի մը , որու նպակակն է իւր կարողութեան ներածին չափ օգտակար հանդիսանալ Հայ ժանկոյն :

Ծաղիկ Մանկանցի հրատարակիչն , ինչպէս առաջին օրէն իւր պատրաստ

նութիւնը կատարած է , նոյնը մինչեւ վերջը շարունակելու հաստատուումով , այսօրուրեւ իւր տարեկան գնոյն վրայ զգալի զեղջ մը կ'ընէ , նկատելով թէ շատ փոքրիկ ուսանողներ չ'են կարող բաժանորդ լինիլ , ուստի ներկայ տարւոյ տրջանէն սկսկալ Պաշտոյ բաժանորդաց համար

Տարեկան	30 դահեկան
Վեցամսեայ	15 »
Նոսամսեայ	8 »
Մէկ թերթը	50 փարայ

Գաւառաց համար

Տարեկան	40 դահեկան
Վեցամսեայ	20 »
Նոսամսեայ	10 »

Ռուսաստանի համար 4 ռուբլի :

Թղթատարութեան ծախսը մեր վրայ է :

Վստահ ենք թէ՛ մեր կողմանէ եղած սոյն զգալի եւ կրկնակի զոհողութիւններն ի նկատի առնելով՝ մեր ազնիւ Բաժանորդք եւ Մեծ . Գործակալք կը ջանան հետզհետէ ստուարացնել հանդիսիս բաժանորդաց ցանկն , որով մեք եւս քաջաբերութեամբ՝ աւելի գեղեցիկ եւ աւելի դիւրամասշտիկ ընելու կ'աշխատենք :

Աւելորդ չ'ենք համարիր յիշեցնել մեր այն Բաժանորդաց , որք մի քանի տարիներէ ի վեր բաժնեգին չ'են վճարած , բարեհաճին այլ եւս հասուցանել :

Բաժանորդ գրուիլ ցանկացողք պէ՛տք է դիմեն Կ. Պոլիս , Էսկի Ջապրիէ հասեւի թիւ 61 , ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ տպագրատունը . իսկ գաւառներէն եւ օտար երկիրներէն հետեւեալ հասցէի .

ر عليه ده اسكي ضبطيه جاده سنده نومرو ٦١ نشان ... بربريان

NICHAN BERBERIAN

Constantinople,

Eski Zabtié djaddessi, No. 61